

Houbaři Kersku! – Houbaři sobě! Otevírání lesa 23.4.2016

Odjezd v 8:28 od nádraží Čelákovice – autobus.

Letošní první větší akce čelákovických houbařů se uskuteční v magických místech lesní osady velmi krásném polesí, které je tak hluboké, že Gustavu Frištenskému se z jeho profesionální řeckořímské skupiny, když odpočívali v lese, ztratil černoš a že Gustav Frištenský toho černého šampióna už nikdy ve svém životě nespatriil, jak píše ve svých pamětech. Jde o 2322 ha.

Osada Kersko se jmenovalo dříve: Kře, Kří, Nákří. Byl to snad Újezd Na Křech a patřil klášteřu Břevnovskému od jeho založení r. 993, po vyvraždění rodu Slavníkovců na Libici. Kersko byla rozdělena a očíslována podle orientačního plánu Nového York. Pátou Avenue je Betonka a pobočné aleje jsou „Ňujorské Street“. Po levé straně jsou označena čísla lichými, po straně pravé čísla sudými. Shůry se orientační plán osady Kerska podobá listu kapradiny.

Začneme však u Hradišřka, kde vystoupíme z autobusu u hřbitova, kde je Hrabal pohřben spolu se svými rodiči, manželkou, bratrem i se strýcem Pepinem, proslaveným v Postřizínách.

Kousek po cestě lesem, uvidíme nejkrásnější borovice v Kersku, které se jmenují Švarná Tonka, podle tabulky sázená v roce 1620, kde je možné vyzkoušet, že její kmen obejmou statní tři chlapi. Sto metrů od Tonky je její sestra, Sličná Pepička. Do Tonky udeřil nedávno blesk a vyryl do jejího kmene spirálovou rýhu jako deset centimetrů širokým dlátem. Do Pepičky před mnoha lety udeřil hrom a odshora dolů jí způsobil takovou ránu, že borovice všechna svoje síly věnovala svému zjizvení. Půjdeme nejkratší cesta k těmto dvojčatům Dlouhou alejí, to jest alejí číslo 16, směrem k hájence Chobotu, nebo z Hradišřka tak zvanou Hraničnou alejí a po tři sta metrech u skupiny smřčin odbočíme doprava a kolem oplocenky až se zjeví Švarná Tonka po pás vyčnívající nad dubový les.

Dále půjdeme Nymburačkou – tato alej číslo 8 má oproti všem kerským alejím dvě zvláštnosti. Jako jediná má své jméno a nesvívá s páteřní kerskou silnicí pravý úhel. Nymburačka byla již ve středověku součástí cesty z Prahy do Nymburka, tehdy Svinibrodu. Středověká cesta vedla zhruba ve směru dnešní silnice z Prahy, ale ve Velence uhýbala více na východ, procházela kerským hvozdem, následně vedla přes Písty a Zvěříněk do Svinibrodu.

Dorazíme do Hájenky, známe z filmu. Asi objednáme salonek pro 20 osob. Kromě výběru klasických jídel zde mají hlavně speciality ze zvěřiny - kančí kýtu se šípkovou omáčkou, kančí pečení se zelím nebo kančí guláš.

Lešem dojdeme k Josefskému pramenu. Pramen s. Josefa je v hloubi 89 metrů, jeho voda sem stéká po zlomech v zemi až z Jizerských hor a na této cestě té horské vodě trvá do Kerska skoro sedmdesát let. Místními lidmi nazývaná Kerka. 89 metrů hluboký vřt byl vytvořený firmou Artesia v roce 1934. Jde o přírodní uhličitou vodu, která patří mezi alkalicko-muriatické slabě radioaktivní kyselky. Obsahuje jód a lithium. Vydatnost vřtu je 118 l/min. Má podobné složení jako Sadská voda, nebo Poděbradka a vy ji můžete ochutnat! Je z ní vynikající káva, která bohatě pění.

Prosmýkneme se mezi chaťkami. Majitel kerského polesí Josef Hyross zde nechal v letech 1934–1935 vybudovat koupaliště, které mělo tvar nepravidelného obdélníku. Napájení bylo zajišťováno Velenským potokem. V roce 1937 byla na levém břehu postavena restaurace. Provoz byl slavnostně zahájen 1. srpna velkým koncertem a ohňostrojem. Přibližně 20 metrů severně byl v době výstavby koupaliště vybudován menší rybník, ve kterém končila povrchová voda z některých kerských drenáží a melioračních struh a poté vtékala do koupaliště. V období II. světové války a zejména potom v 50. letech 20. století restaurace i samotné koupaliště zchátraly. Zarostlý rybník byl využíván jako skládka až do 80. let, kdy došlo k rekultivaci skládky. Dnes zde stojí dva rodinné domy.

A to už nás čeká jen zavzpomínat na Slavnosti sněženek, kouknout na Hrabalovu chatu kde žil se svými 23 polodivokými kočkami, které mu chodily naproti k autobusu, protože vždy něco dobrého přivezl.

Pak sednout na autobus, který nás odveze do Čelákovic. Pokud se nezadrhneme u Svijanského, Bernardského, či Plzeňského piva v restauraci „U pramene“.

Pokud zbude čas, zajdeme i k Menhiru.

Kersko-Hradištský menhir je zachovalý, rozměry cca 50x30cm, výška 76cm, odhad váhy cca 200 kg, materiál klasicky opracovaný pískovec. Hornina : bělošedý, jemnozrnný, křemenný pískovec s ojedinělými valouny křemene. Tmel je vápnitý. Hornina je druhohorního stáří (svrchní křída, perucko-korytanské souvrství, okolo 90. mil. let.) Vyskytuje se v blízkém okolí kamene. (zdroj: kpufo) Souřadnice 14°55'28'' ; 50°09'56'' ; 180 m (zdroj: Eldar.cz)

Menhir - mezní kámen

Tomuto kameni je přisuzován trojí význam:

- 1/ Vymezoval styčný bod mezi územím Zličanů (Slavníkovců se sídlem v Libici nad Cidlinou) a územím Přemyslovců se sídlem v Praze.
- 2/ Dle jiné verze to byl trojmezný kámen, kde se střetávaly hranice přemyslovských správních celků - župy kouřimské, župy vyšehradské a župy boleslavské.
- 3/ Další teorie hovoří o tom, že tento kámen je menhir a byl využíván v době prehistorické (keltští druidové).

V lokalitě Kersko - Bory se nachází několik zajímavých míst z hlediska růstu vzácných hub.

Kersko je rájem houbařů. To je skutečnost veskrze známá a snažit se o tom někoho přesvědčovat by asi bylo nošením dříví do lesa. Stačí si vzpomenout na zmínky na toto téma v dílech spisovatele Bohumila Hrabala, který zde prožil poslední část svého života. A není divu, vždyť oblast Přírodního parku Kersko-Bory, rozkládající se mezi obcemi Hradištko, Třebestovice a Velenka, je vlastně jeden velký lesní komplex posazený na lehkých písčitých a štěrkopískových půdách příznivých pro růst hub. Osadu Kersko je z tohoto pohledu možné považovat za srdce celé oblasti, byť se rozkládá na jejím severozápadním okraji.

Pozornost houbařů přitahují zejména světlejší bory a vlhké doubravy s vtroušenou břízou, kde nacházejí dostatek kuchařsky upotřebitelných, především hřibovitých, druhů hub. Tak je tomu především na okrajích a přístupnějších místech lesů, kde je možné při příznivém počasí nalézt velké množství hřibů hnědých i dubových, křemenáčů a suchohřibů (babek). Na své si přijdou i pokročilejší houbaři sbírající

jedlé druhy holubinek a ryzců, bedly, pečárky, muchomůrky růžovky, na podzim i václavky atd.

V této souvislosti je však třeba podotknout, že poměrně velké části zdejších lesů jsou zarostlé nízkým bylinným patrem nebo hustou trávou, což je prostředí pro růst hub obecně nepříznivé. Plevelem, zabraňujícím prohřátí půdy, ubírajícím vláhu a svými kořeny bránícím houbám proniknout na povrch, se totiž málokterý druh hub dokáže prodrat ke světlu. Proto houby rostou hlavně ve světlejších a prostupnějších lesních úsecích nebo na místech přímo ovlivněných a pozměněných člověkem, tzn. u silnic a cest, v příkopech a odvodňovacích strouhách, v udržovaných zahradách a v pokosených trávnících podél obydlí a rekreačních sídel. V tom spočívá určitá specifická Kerska, která je ještě umocněna značnou geologickou a půdní rozmanitostí, neboť kromě kyselých štěrkopískových naplavenin zde nalezneme také vápnité slatinné černoze (louka u Velenky) a svrchní půdní vrstvy s vysokou hodnotou pH, kde roste většina vzácných hub (lokality U Pramene, Lesní ateliér Kuba).

Tyto faktory jsou důležité především z pohledu mykologů, kteří sem dlouhodobě zajíždějí především s cílem průzkumu zdejší mykoflóry a sledování výskytu vzácných a ohrožených druhů hub. Místní usedlíci se někdy nestačí divit, když vidí, jak podivné postavy, dvojice či trojice prolézají s batohem na zádech příkopy podél zdejších silniček nebo se v nich přímo "válejí". Teprve při bližším pohledu je vidět, že mají fotoaparáty a různá udělátka pro sběr a dokumentaci hub a vytváření herbářových položek. Někdy je zapotřebí i nějaké to vysvětlování, že v tomto případě se jedná o mykology z České mykologické společnosti, a ne o pochybná individua pohybující se v chatové oblasti za zcela jiným účelem. Ale většinou jsou lidé buď jen zvědaví nebo i starostliví a ptají se, jestli se nám třeba něco nestalo, když klečíme v tom příkopu ...

Ale nyní už k samotným houbám. Kromě dobrých jedlých druhů, jako jsou např. ryzec pravý (*Lactarius deliciosus*), pečárka ovčí (*Agaricus arvensis*), klouzek obecný (*Suillus luteus*), liška obecná (*Cantharellus cibarius*) a již zmíněné hříby a křemenáče, lze v prostředí Kerska nalézt i druhy do kuchyně se nehodící nebo pro svou vzácnost nepatřící, avšak o to zajímavější a vzácnější, např. hřib siný (*Gyroporus cyanescens*), křemenáč bělostný (*Lecinum percandinum*), lupenopórku červenožlutou (*Phylloporus pelletieri*), holubinku topolovou (*Russula clariana*), muchomůrku šiškovitou (*Amanita strobiliformis*), pečárku vločkatou (*Agaricus subfoccosus*), *Xerocomus cisalpinus* (zatím bez českého jména), abych jmenoval aspoň některé větší a statnější druhy.

Upravované plochy Kerska jsou však pravým rájem mnoha drobných druhů hub, kterých si sotvakdo povšimne, což ale neznamená, že by byly méně cenné nebo vzácné. Nacházíme je občas právě ve strouhách a na mezích u silnic, hlavně u té centrální, protínající obec od severu k jihu. Jsou to např. různé chřapáče, hlavně chřapáč tmavý (*Helvella atra*), voskovky, slizivky, lakovky a hlavně vláknice, které jsou mykologickým specifikem obce. Ty nejvzácnější rostou tam, kde by to asi nikdo nečekal – hned vedle Josefského pramene. Jsou to vláknice význačná (*Inocybe insignissima*) a vláknice běloplstnatá (*Inocybe albovelutipes*), která u nás dosud nebyla popsána odjinud než právě z Kerska. Další druhy lze nalézt v zahradě Lesního ateliéru Kuba, která je z mykologického hlediska asi vůbec nejzajímavějším místem celé obce a kterou máme možnost pravidelně sledovat díky laskavému pochopení majitelů. Za všechny uveďme vláknici ploštičnou (*Inocybe quietodor*),

vláknici tmavohnědou (*Inocybe tenebrosa*), vláknici chloupkatou – dvouvýtrusou (*Inocybe hirtella* var. *bispora*), jakož i dva duhy zatím bez českého jména - *Inocybe subalbidodisca* a *Inocybe xanthomelas*.

Výše uvedené druhy se vyskytují na místech, která patří v Kersku určitě k nejnavštěvovanějším, a tudíž nejvíce ovlivněným přítomností a činností člověka. To se může zdát být paradoxní, ale jak je vidět, tyto tzv. antropogenní vlivy houbám vůbec nevadí, spíše jim prospívají. Dokonce se dá říct, že člověk svými zásahy do přírodního prostředí jejich habitat vlastně spoluvytváří. To je jistě zajímavé poznání. A tak pro kerskou vegetaci očividně platí slova, jakoby vyřčená z úst klasika: "Kosit, kosit a zase kosit!" I kdyby kvůli ničemu jinému, tak aspoň kvůli těm houbičkám.

Návrat: 15:04 z Kerska – autobus.